

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25.02.1999, sp. zn. 2 Cdon 92/97, ECLI:CZ:NS:1999:2.CDON.92.1997.1

Číslo: 10/2000

Právní věta: Účastník řízení, proti kterému směřuje návrh na obnovu řízení, nemůže být osobou odlišnou od účastníků řízení, o jehož obnovu jde, popřípadě od jejich právních nástupců z důvodu universální nebo singulární sukcese; to platí bez zřetele k tomu, že původní řízení bylo vůči tomuto účastníku (jako žalovanému) zastaveno podle § 19 a § 104 odst. 1, věty první, o. s. ř. pro nedostatek jeho způsobilosti být účastníkem řízení. V řízení o návrhu na povolení obnovy řízení se již tato okolnost postupem podle § 104 odst. 1, věty první, o. s. ř. projevit nemůže; podstatné je, zda se zřetelem k charakteru rozhodnutí v původní věci a uplatněnému důvodu obnovy lze obnovu řízení vůči původnímu (nezpůsobilému) účastníku povolit či nikoliv (§ 234 odst. 1 o. s. ř.).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 25.02.1999

Spisová značka: 2 Cdon 92/97

Číslo rozhodnutí: 10

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Obnova řízení

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

K odvolání hlavního města Prahy M ě s t s k ý s o u d v Praze usnesením ze dne 13. září 1996 zrušil usnesení soudu prvního stupně (usnesení O b v o d n í h o s o u d u pro Prahu 9 ze dne 9. ledna 1996, jímž byla proti žalovanému označenému jako "Hlavní město Praha, Městská část Praha 9" povolena obnova řízení ve věci vedené u téhož soudu pod sp. zn. 9 C 67/92) a řízení zastavil. Odvolací soud uvedl, že obnova řízení je mimořádným opravným prostředkem proti pravomocnému rozhodnutí soudu prvního stupně nebo odvolacího soudu, který vedle obecných náležitostí (§ 42 odst. 4 o. s. ř.) musí obsahovat i další náležitosti uvedené v § 228 odst. 2 o. s. ř. K obecným náležitostem patří rovněž označení účastníků řízení. Žalobci označili jako účastníka řízení na straně žalované Obvodní úřad v Praze 9, ten však coby organizační jednotka obce nemá podle zákona č. 367/1990 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů (srov. § 4 odst. 1), a zákona č. 418/1990 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů (srov. § 27), způsobilost samostatně nabývat práv z právních vztahů a nést odpovědnost z těchto vztahů vyplývající a tudíž není způsobilý být účastníkem řízení ve smyslu § 19 o. s. ř. Soud prvního stupně se neřídil ustanoveními § 103 a § 104 odst. 1 o. s. ř. a návrhu na povolení obnovy řízení vyhověl, ačkoliv nedostatek způsobilosti být účastníkem řízení způsobuje neodstranitelný nedostatek podmínky řízení.

Oprava nebo doplnění žaloby co do označení žalovaného (již žalobci uskutečnili při jednání před soudem prvního stupně dne 9. ledna 1996 nejprve změnou na “Městskou část Praha 9” a posléze změnou na “Hlavní město Praha, Městskou část Praha 9”) je možná a nutná jen u nesprávně či neúplně označeného účastníka řízení (je ve smyslu § 5 o. s. ř. naplněním poučovací povinnosti soudu co do obsahových náležitostí žaloby jako procesního úkonu), nikoliv v případě, že žalobce označí jako žalovaného někoho, kdo je jasně identifikován existujícím jménem (názevem) a bydlištěm (sídlem), avšak nemá způsobilost být účastníkem řízení. Soud prvního stupně měl proto řízení bez dalšího zastavit podle § 104 odst. 1 o. s. ř. Ostatně – uzavírá odvolací soud – ani nové označení žalovaného není správné; je neurčité potud, že existuje buď subjekt hlavní město Praha nebo subjekt Městská část Praha 9. Odvolací soud proto – odkazuje na ustanovení § 221 odst. 1 písm. b) a odst. 2, § 211 a § 104 odst. 1, větu první, o. s. ř. – rozhodl tak, jak je uvedeno výše. Odvolací soud dále uvedl, že se zřetelem k ustanovení § 231 o. s. ř. by žalobci nemohli se svým návrhem uspět, ani kdyby byl žalován způsobilý subjekt.

Žalobci (zastoupeni advokátem) napadli usnesení odvolacího soudu včasným dovoláním v němž (podle obsahu) namítají, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241 odst. 3 písm. d/ o. s. ř.). Soud prvního stupně označil v usnesení žalovaného ve shodě se žalobou jako “Hlavní město Praha, Městská část Praha 9”, opíraje povolení obnovy o náleží Ústavního soudu ČR sp. zn. [II. ÚS 79/94](#). Ze zápisu o jednání (před soudem prvního stupně) plyne, že žalobci hodlali změnit označení žalovaného na “Městská část Praha 9”, avšak na základě informace žalovaného, že jeho správný název je “Hlavní město Praha, Městská část Praha 9”, ponechali po poučení soudu původní označení žalovaného, uvedené v žalobě. Hlavní město Praha nebylo podle názoru žalobců účastníkem řízení, takže mu usnesení soudu prvního stupně nemělo být ani doručeno; tento subjekt tedy vstoupil do řízení jako právní subjekt, který neměl způsobilost být účastníkem řízení, neboť proti němu žaloba nesměřovala, navíc jeho odvolací argumenty (ve vazbě k § 231 o. s. ř.) byly nepřijatelné. Odvolací soud – pokračují dovolatelé – rovněž přehlédl, že hlavní město Praha nebylo ani účastníkem řízení, o jehož obnovu šlo. Jestliže žalobci po nesprávném poučení soudem prvního stupně označili žalovaného jako “Hlavní město Praha, Městská část Praha 9”, pak tato skutečnost nemůže být důvodem zastavení řízení – takové usnesení je v příkrém rozporu s cit. nálezem Ústavního soudu. V intencích tohoto nálezu naopak bylo nutné postupovat podle § 43 odst. 1 a § 104 odst. 2 o. s. ř. a mělo být přihlédnuto k ustanovení § 41 odst. 2 o. s. ř. Žalovaní dále polemizují s odvolacím soudem podaným výkladem ustanovení § 231 o. s. ř. Proto požadují, aby napadené usnesení bylo zrušeno a věc vrácena odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

K dovolání se vyjádřil subjekt označený jako “Hlavní město Praha”, namítaje s odkazem na § 228 odst. 1 a § 231 o. s. ř., že usnesení o zastavení řízení není usnesením ve věci samé, takže obnova řízení není možná a dovolání je nutno zamítnout.

Dovolání je přípustné podle § 238a odst. 1 písm. c) o. s. ř. a je rovněž důvodné.

N e j v y š š í s o u d proto napadené usnesení, jakož i usnesení soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Nejvyšší soud především poznamenává, že tvrzení dovolatelů, že soud prvního stupně označil žalovaného ve shodě se žalobou, nemá oporu v obsahu spisu; jak je totiž patrné z návrhu na obnovu řízení (č. l. 1 – 3) tento byl podán proti “Obvodnímu úřadu v Praze 9”.

Při jednání před soudem prvního stupně (srov. protokol o jednání ze dne 9. ledna 1996 na č.l. 8) "změnil" zástupce žalobců název žalovaného na "Městská část Praha 9", zdůrazňuje přitom, že jde pouze o změnu názvu žalovaného, nikoli o změnu účastníka. K námitce pověřenkyně žalovaného, že i nové označení žalovaného je nesprávné, zástupce žalobce opět "změnil" název žalovaného na "Hlavní město Praha, Městská část Praha 9", a soud tuto "změnu" usnesením připustil. Z tohoto protokolu, o jehož správnosti nemá dovolací soud důvodu pochybovat (§ 40 o. s. ř.), se nepodává, že by žalobcům bylo dáno soudem poučení co do označení žalovaného a že by kterákoli z jimi provedených změn byla reakcí na poučení soudu.

Podle ustanovení § 228 odst. 2 o. s. ř., návrh na obnovu řízení má vedle obecných náležitostí (§ 42 odst. 4) obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, důvod obnovy, skutečnosti, které svědčí o tom, že je návrh podán včas, důkazy, jimiž má být důvodnost návrhu prokázána, jakož i to, čeho se navrhovatel domáhá.

Podle § 234 odst. 1 o. s. ř., návrh na obnovu řízení soud usnesením buď zamítne, nebo obnovu řízení povolí. Dle odstavce 2, zamítá-li soud návrh na obnovu řízení proto, že ... jej podal někdo, kdo k němu nebyl oprávněn, ... nemusí nařizovat jednání.

Podle § 235 odst. 1 o. s. ř., jakmile nabude rozhodnutí o povolení obnovy právní moci, soud bez dalšího návrhu věc znovu projedná. Přitom přihlédne ke všemu, co vyšlo najevo jak při původním řízení, tak při projednávání obnovy. Podle odstavce 2, shledá-li soud napadené rozhodnutí věcně správným, zamítne usnesením návrh na jeho změnu. Jestliže soud napadené rozhodnutí ve věci samé změní, nové rozhodnutí nahradí původní rozhodnutí. Podle odstavce 3, v novém rozhodnutí o věci rozhodne soud o náhradě nákladů původního řízení i řízení o obnově.

Z povahy obnovy řízení jako mimořádného opravného prostředku proti pravomocnému rozhodnutí soudu prvního stupně nebo odvolacího soudu (srov. § 228 odst. 1 o. s. ř.) plyne - a výše citovaná ustanovení § 228, § 234 a § 235 o. s. ř. dokládají - že návrh na obnovu řízení může podat jen účastník původního řízení, popřípadě jeho právní nástupce z důvodu universální nebo singulární sukcese (srov. např. rozsudek bývalého Nejvyššího soudu ČSR z 30. března 1984, sp. zn. [4 Cz 24/84](#), uveřejněný pod číslem 19/1986 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek), přičemž také ostatní účastníci řízení (ti, jež navrhovatel obnovy jako účastníky označí) nemohou být osobami odlišnými od účastníků řízení, o jehož obnovu jde, popřípadě jejich právních nástupců z důvodu universální nebo singulární sukcese (srov. též směrnici pléna bývalého Nejvyššího soudu o předpokladech pro zvýšení úrovně soudních rozhodnutí v občanském soudním řízení u soudů prvního stupně, uveřejněnou pod číslem V/1968 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, str. 49, podle které v rozhodnutích o návrhu na obnovu řízení je třeba označovat účastníky řízení podle jejich procesního postavení v původním řízení, ovšem s uvedením, kdo z nich podal návrh na obnovu).

Jinak řečeno, jestliže v původním řízení, vedeném u Obvodního soudu pro Prahu 9 pod sp. zn. 9 C 67/92, vystupoval jako žalovaný "Obvodní úřad v Praze 9", musí vůči takto označenému subjektu směřovat i návrh na obnovu řízení, podaný původními žalobci. Uvedené platí bez zřetele k tomu, že původní řízení bylo vůči tomuto žalovanému zastaveno podle § 19 a § 104 odst. 1, věty první, o. s. ř. pro nedostatek jeho způsobilosti být účastníkem řízení. V řízení o návrhu na povolení obnovy řízení se již tato okolnost postupem podle § 104 odst. 1, věty první, o. s. ř. projevit nemůže; podstatné je, zda se zřetelem k charakteru rozhodnutí v původní věci a uplatněnému důvodu obnovy lze obnovu řízení vůči původnímu (nezpůsobilému) žalovanému povolit či nikoliv (§ 234 odst. 1 o. s. ř.).

Vyslovenými zásadami se neřídil ani soud prvního stupně, ani soud odvolací. Žalobci v návrhu na obnovu řízení správně označili jako účastníka toho, kdo byl žalovaným v původním řízení. Se "změnou" v označení žalovaného mělo být proto naloženo jako s návrhem na připuštění záměny účastníků (§ 92 odst. 2 o. s. ř.), nikoli jako s podáním, jímž se upřesňuje označení žalovaného, a to s

vědomím, že připuštění záměny by vedlo ke stavu, kdy by okruh účastníků řízení byl jiný než okruh účastníků původního řízení. Usnesením, kterým soud připustil změnu názvu žalovaného, tato záměna účinně provedena nebyla. Odvolací soud pak pochybil, jestliže z okolnosti, že jako žalovaný byl původně označen Obvodní úřad v Praze 9, dovedl nedostatek podmínek řízení o povolení obnovy co do způsobilosti tohoto žalovaného účastníkem řízení být, přehlížeje, že žalovaný se zřetelem k povaze řízení o povolení obnovy ani jinak označen být nemohl.

Dovolací důvod dle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. byl tedy uplatněn právem; Nejvyšší soud proto, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.) napadené usnesení, jakož i usnesení soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1, 2 a 5 o. s. ř.).